
In memoriam

Hubertu Schari v spomin

Zdaj, po sedmih letih vemo za kruto resnico: tisti prvomajski izlet leta 1990 je bil zanj usoden. Omahnil je na poti z gore k slapu Savica, blizu kraja, kjer bi skoraj omahnil v samovoljno smrt Prešernov Črtomir, če ga ne bi v poslednjem trenutku rešila misel na Bogomilo, ki ga je zvesto čakala na blejskem otoku. Hubertova soproga je tistega usodnega dne pri slapu Savici zaman pričakovala svojega moža, da se snideta na kraju, za katerega sta se dogovorila pri sestopu z gore. Pričakoval ga je zaman in tudi zaman sta bila njen trud in prizadevanje drugih, da najdejo pogrešanega Huberta.

S Hubertom smo v istem zavodu preživel skupaj več kot trideset let. Kot enaindvajsetletni mladenič (rojen 27. septembra 1938 v Ljubljani) se je spomladi leta 1959, po končani srednji šoli v Ljubljani, prijavil na razpis namesto arhivskega pomočnika v arhivu takratnega Inštituta za zgodovino delavskega gibanja (zdaj Inštitut za novejšo zgodovino) v Ljubljani. Sprejeli smo ga, ker je dobro obvladal nemščino in postal je moj pomočnik pri urejanju in popisovanju arhivskih fondov nemškega okupatorja na Slovenskem. Celi dve leti, dokler se nisem preselil v zgodovinski oddelek omenjenega inštituta, sva delala skupaj, celo za isto mizo. Zelo hitro je dojemal osnovna načela arhivistike, mnogo sva razpravljala tudi o temeljnih vprašanih okupacijskih sistemov v Evropi in še posebej na Slovenskem, tako da si je poglobljal tudi znanje zgodovine, pridobljeno v srednji šoli. Bil je hvaležen in zvest poslušalec in če se ne motim, je do svoje smrti gojil do mene spoštovanje, čeprav sva pozneje, ko sem bil šest in pol let vodja arhiva in štiri leta tudi ravnatelj inštituta, imela nekaj nesporazumov, ki so imeli vzrok tudi v najinih zelo različnih značajih.

Hubert je bil zelo nemiren duh, rojen z glasbenim in slikarskim talentom, ki ju pa zaradi svojega, po mojem mnenju nesrečnega značaja, ni mogel razviti do priznanega vrha. Slišal sem, da je bil nekaj časa vpisan na obeh akademijah, ki jih je pa tudi kmalu zapustil. Njegov glasbeni talent je bil kljub temu tako velik, da je lahko honorarno izobraževal danes priznane umetnike kitariste. Priznam, da nisem mogel razumeti njegovega odpora, ki mu ni pustil izšolati se do kraja in tako doživeti tudi formalne potrditve talenta in možnosti za preživljanje na umetniškem področju, na katerem se je počutil zelo samozavestnega.

Čeprav arhivskega poklica, ki ga je večino časa opravljal samostojno, kot priznani arhivist, ni imel za svoje življenjsko poslanstvo, mu je zaradi prej omenjenih okoliščin ostal zvest do prerane in skrivnostne smrti. Arhivskega dela ni opravljal mehanično, temveč študiozno, celo raziskovalno. Uredil in popisal je več arhivskih fondov in zanje izdelal tudi analitične inventarje. Poleg dveh strokovnih člankov o nemškem okupacijskem gradivu in ureditvi arhivskega fonda nemškega deželnega svetnika v Celju, je objavil tudi zgodovinsko razpravo o vprašanju priključitve zasedenih slovenskih pokrajin k nemškemu rajhu in tako bil poleg dr. Metoda Mikuža in mene tisti, ki se je dobro poznavajoč nemško arhivsko gradivo in tudi

njemu dostopno literaturo, lotil obravnave tega vprašanja. Hubert je bil dolgo časa tudi med tistimi redkimi inštitutovimi delavci, s katerimi je bilo prijetno koristno obravnavati mnoga vprašanja nemške okupacije Slovenije med drugo svetovno vojno.

Ob svoji šestdesetletnici sem v avli našega zavoda pripravil razstavo o svojem zgodovinskem delu. Pomagal mi jo je urediti in je naslednje leto, ob svoji petdesetletnici, sledil temu vzgledu in na istem kraju pripravil razstavo o svojem, zlasti slikarskem ustvarjanju. Takrat je inštitutu poklonil tudi svoj akvarel Ljubljane, ki nas v sejni sobi spominja na sodelavca, ki je živel in delal z nami in ki nas je zapustil tako skrivnostno, da je njegova prerana smrt nekaj let burila domišljijo mnogih ljudi.

dr. Tone Ferenc